Meerjarig werkplan Verkeerseducatie en Gedragsbeïnvloeding Gemeente Lelystad 2022 - 2025.

Verkeersveiligheid: “Veilig van deur tot deur”

- De laatste jaren is geen dalende trend te zien in het aantal verkeersdoden. Het aantal ernstige verkeersgewonden is de laatste jaren zelfs toegenomen. Onder de verkeersdoden is een stijgende lijn te zien van kwetsbare verkeersdeelnemers zoals fietsers en scootmobielrijders. Het aantal slachtoffers moet omlaag. Samen met (branche)organisaties, provincies, gemeenten en handhavende instanties zetten we ons in voor de realisatie van de doelstelling van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV). Hierin is de ambitie uitgesproken om toe te werken naar nul verkeerslachtoffers in het jaar 2050. (bron: SWOV; R-2020-27)

Wettelijke achtergrond.
In 1994 is tussen het ministerie van V&W, het Inter Provinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het convenant Decentralisatie Verkeersveiligheidsbeleid gesloten. De provincies en gemeenten voeren de taken op het gebied van verkeersveiligheid, inclusief verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding, sindsdien in medebewind uit. De juridische grondslag hiervoor ligt in de Planwet Verkeer en Vervoer, artikel 8. Gemeenten zijn verplicht om samenhangend en uitvoeringsgericht verkeers- en vervoersbeleid te voeren, hierbij de essentiële onderdelen van het nationale en van het provinciale verkeers- en vervoerplan in acht te nemen, en rekening te houden met het beleid van naburige gemeenten.

Het Rijk heeft samen met provincies, gemeenten, stadsregio’s en waterschappen het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 vastgesteld. Dit plan dient als vertrekpunt voor structurele aandacht voor verkeersveiligheid uitgewerkt in uitvoeringsprogramma’s. Door van te voren de risico’s in kaart te brengen en vervolgens maatregelen te nemen, moet de verkeersveiligheid worden vergroot en risico’s verkleind.

In dit nationale plan is voor een gezamenlijke aanpak gekozen.
Alle overheden werken met elkaar aan:

- Meer aandacht voor de samenwerking tussen overheden, zoals vooraf duidelijke afspraken maken over wie wat doet en welke resultaten moeten worden bereikt.
- Proactief beleid dat voort bouwt op een Duurzaam Veilige aanpak, zoals door vooraf de risicolocaties in beeld te brengen en vervolgens maatregelen treffen om ongevallen te voorkomen.
- Effectiever beleid, zoals het veiliger inrichten van wegen combineren met groot onderhoud. En de effecten van eerder genomen maatregelen met elkaar vergelijken en blijven monitoren.

Met dit werkplan Verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding richten wij ons op de verkeersdeelnemers zoals kinderen, voetgangers, fietsers, ouderen en jonge beginnende bestuurders.

Algemeen.
De overheid is er verantwoordelijk voor dat de mens zich in de openbare ruimte veilig voelt en er veilig kan bewegen. Verkeersveiligheid hoort daarbij.
Mobiliteit is een wezenlijk aspect van de moderne samenleving. De verplaatsingen van goederen en personen draagt bij aan onze welvaart en ons welbevinden. Maar mobiliteit heeft ook minder positieve gevolgen. De verkeersonveiligheid zorgt bijvoorbeeld voor maatschappelijk leed en hoge maatschappelijke kosten (landelijk ca. 9 miljard euro per jaar). De onveiligheid kan er ook toe leiden dat mensen zich niet meer op straat durven te begeven, wat grote gevolgen heeft voor hun sociale leven. Daarom is het essentieel de verkeersveiligheid steeds verder te verbeteren.

Waarom verkeerseducatie.
Hoewel bij verkeerseducatie vaak in eerste instantie aan onderwijsactiviteiten binnen scholen wordt gedacht, moeten ook instructie (het opleiden buiten scholen gericht op specifieke rollen in het verkeer) en voorlichting (boodschappen die vaak op grote schaal verspreid worden, zonder persoonlijk contact) onder de noemer verkeerseducatie worden geschaard.
Deelnemen aan het verkeer is een complexe zaak. De vaardigheden die hiervoor nodig zijn, bezit een mens niet van zichzelf, maar moet hij aanleren, onder meer door veel te oefenen. Ook zijn verkeersregels soms zo ingewikkeld dat maar weinig verkeersdeelnemers deze goed kennen en correct kunnen toepassen. Daarnaast zijn 'gevaarlijke omstandigheden en gedragingen' vaak niet voelbaar gevaarlijk, denk bijvoorbeeld aan 'te snel rijden'. Verkeersdeelnemers hebben vaak een foutief beeld van hun eigen capaciteiten: ze overschatten zichzelf, onderschatten de complexiteit van het verkeer en herkennen onvoldoende wanneer zij slecht presteren, bijvoorbeeld door vermoeidheid of stress. Dit alles leidt tot onnodige en gevaarlijke fouten. Educatie en gedragsbeïnvloeding spelen een belangrijke rol bij deze thema's door verkeersdeelnemers te informeren, te trainen en te overtuigen.
De overheid streeft ernaar dat mensen goed voorbereid en met voldoende kennis aan het verkeer deelnemen. Feitelijk is permanente educatie noodzakelijk omdat verkeersomgeving en verkeersregels veranderen, verkeersdeelnemers ouder worden en daardoor op een andere manier aan het verkeer deelnemen en verkeersdeelnemers hun kennis moeten opfrissen.

Welke kennis nodig is en wie daarbij een rol spelen, hangt met name af van de levensfase:

- Verkeerseducatie van kinderen is van het allergrootste belang als basis voor een veilige verkeers-deelname, niet alleen formele educatie op scholen, maar vooral ook voortdurende educatie door ouders aan kinderen. Bij het wegwijs maken van jonge kinderen in het verkeer hebben de ouders een duidelijke verantwoordelijkheid. Zodra kinderen iets ouder zijn, raken scholen meer betrokken.
- Jongeren die aan het gemotoriseerde verkeer gaan deelnemen, vergroten hun kennis via de rijopleiding en het rijexamen.
- Ouderen kunnen behoefte hebben aan het opfrissen van hun kennis. Daarbij kunnen maatschappelijke organisaties helpen, maar ook familie.

Werkplan verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding Lelystad 2022 - 2025.
De gemeente Lelystad is al jaren actief bezig om de verkeersveiligheid in de gemeente te verbeteren. Om de landelijk gestelde doelen ten aanzien van een daling van het aantal verkeersslachtoffers te kunnen halen moet echter doorlopend worden gewerkt aan verkeersveiligheid in de gemeente.
Een belangrijke verantwoordelijkheid ligt natuurlijk ook bij de verkeersdeelnemers zelf.
Iedereen weet dat het beter is om in het donker met het licht aan te fietsen, om je aan de maximumsnelheid te houden en om niet afgeleid te worden door je telefoon terwijl je deelneemt aan het verkeer. Die bewustwording – en daarnaar handelen – is van groot belang.

Met het werkplan verkeerseducatie en gedrag proberen we samen aan een verkeersveilig Lelystad te werken. Dit werkplan verkeerseducatie en gedrag vervangt in 2022 het huidig werkplan (2018 - 2021). Projecten die succesvol zijn gebleken, worden de komende jaren voortgezet. Om deelname aan projecten voor de inwoners laagdrempelig te houden zijn aan de deelname geen kosten verbonden. Tijdens projecten wordt er blijvend aandacht geschonken aan bestaande - en nieuwe verkeersregels en wetgeving. De projecten worden uitgevoerd door ervaren organisaties die eveneens kundig zijn op het gebied van verkeerspsychologie.

Dit werkplan richt zich op alle leeftijdscategorieën.

- 2 tot 6 jarigen (meest beïnvloedbare doelgroep)
- 4 tot en met 12 jaar (jong geleerd is oud gedaan)
- 12 tot en met 24 jaar (kwetsbaar en roekeloos)
- Jonge beginnende bestuurders (overmoedig)
- Oudere bestuurder (zeer kwetsbaar)
- Alle verkeersdeelnemers

2 tot 6 jarigen (Jongleren in het verkeer):
De verkeersopvoeding begint voor kinderen al in het fietszitje of op de driewieler. Zo leren ze welke kleuren een verkeerslicht heeft, wat de kleuren betekenen en hoe de verschillende voertuigen er

uitzien. Kleuters leren bijvoorbeeld hoe ze de regels voor stoppen en oversteken moeten toepassen. Met het lesproject JONGleren in het verkeer leren kinderen spelenderwijs kennis maken met het verkeer.
Het project wordt afgesloten met een ouderbijeenkomst verzorgd door een jonge-kind-specialist in samenwerking met de locatie. Al van jongs af aan kopiëren kleine kinderen het gedrag van volwassenen. Daarom hebben ouders ook zo'n belangrijke taak als verkeersopvoeder van hun kind. Tijdens een interactieve en multimediale bijeenkomst krijgen ouders informatie over de verschillende ontwikkelingsfasen van hun kind en hoe ze hun kind kunnen leren om veilig aan het verkeer deel te nemen.
In 2017 heeft er een pilot plaats gevonden bij de Finnjol in Lelystad. Het educatieve programma werd tijdens de instructie voor de leerkrachten en ouders zeer enthousiast ontvangen. Reden om dit programma ook de komende jaren aan te bieden aan een peuterspeelzaal of naschoolse opvang.

Partner: Vebe Media

4 tot en met 12 jaar (Jong geleerd oud gedaan)

De problematiek rondom de basisscholen met halen en brengen van kinderen is een terugkerend probleem. De aard van de problematiek zit in het gedrag van de ouders en de wens om hun auto het liefst naast de school te parkeren. De problematiek vraagt dan ook niet om infrastructurele maatregelen maar een actieve en voortdurende verkeerseducatie.
De school zelf speelt hierin een centrale rol. De gemeente speelt een ondersteunende rol.
In 2017 heeft voor het eerst de verkeersquiz plaats gevonden. Deze is bedoeld voor leerlingen van groep 6 en 7 van de basisschool. Scholen gaan serieuzer en fanatieker om met verkeerseducatie om een zo goed mogelijke score te willen behalen voor de vragen over verschillende verkeersituaties en verkeersregels. Na voorrondes mogen schoolkinderen met de beste scores onder leiding van een bekende Nederlander op het podium tegen elkaar strijden.
Gezien het succes is ons doel om ook de komende jaren de scholen te kunnen laten deelnemen aan de Provinciale Verkeersquiz.
Om kinderen in de groepen 7 en 8 goed voor te bereiden op zelfstandige deelname aan het verkeer, blijven we het nationale Verkeersexamen (Veilig Verkeer Nederland) ondersteunen. Kinderen worden zowel op school als thuis theoretisch voorbereid om op de (eigen)fiets deel te kunnen nemen aan het praktijk examen. Dit examen vindt elk voorjaar plaats tussen maart en juni.

Beschikbaar materiaal voor scholen: Het verkeersplein (kosteloos te reserveren bij de gemeente Lelystad)
Partners: Veilig Verkeer Nederland afdeling Lelystad, ROC en de Steiger, Provincie, IJsselgroep, ANWB, Tref-Ik.

12 t/m 24 jaar (roekeloos en kwetsbaar) en jonge beginnende bestuurder (overmoedig):
Jongeren in de middelbare schoolleeftijd maken een belangrijke ontwikkeling door en komen in aanraking met nieuwe en complexere verkeerssituaties. De motivatie om zich aan de regels te houden neemt in deze levensfase af.
Overmoedig gedrag en gebrek aan ervaring leiden er toe dat jongeren vooral in de periode kort na het behalen van het rijbewijs vaker betrokken zijn bij verkeersongevallen. Het risico is vooral hoog onder jonge mannen. Het is belangrijk dat jongeren grenzen leren kennen in het verkeer, rijervaring opdoen, goede verkeersvoorlichting krijgen en geattendeerd worden op gebruik van de smartphone tijdens het rijden.
Verkeerseducatie is geen verplicht 'vak' op zichzelf en scholen geven op veel verschillende manieren invulling aan dit kerndoel.

Voor het bereiken van deze doelgroep wordt al jaren succesvol samengewerkt met TeamAlert. TeamAlert is dé verkeersveiligheidsorganisatie voor en door jongeren. Met hun educatieve projecten bezoeken zij middelbare scholen en ROC's. Door hun boodschap op een positieve, opvallende en persoonlijke manier te brengen, weten zij leeftijdsgenoten te bereiken en gedragsverandering te bewerkstelligen. De projecten worden geïntegreerd in het lesprogramma van de school en spelen in op kennis, houding en gedrag van de leerlingen.

Alle scholen van het voorgezet onderwijs in Lelystad hebben de mogelijkheid om één module per jaar onder te brengen. Scholen kunnen zelf het beste inschatten welke van de aangeboden modules het meest aansluit op de leerlingen.

Partners: TeamAlert

Oudere bestuurder (zeer kwetsbaar):
Ouderen blijven graag zo lang mogelijk op een veilige manier mobiel. Dat houdt ze fit, onafhankelijk en sociaal actief. Behalve het omgaan met complexe verkeerssituaties kunnen ook de verkeerde afstelling van een fiets of technische mankementen eraan, zoals slecht werkende remmen, bijdragen aan de problemen die ouderen ervaren op de weg.
Steeds meer ouderen maken gebruik van de fiets: voor ruim 41% van hun verplaatsingen gebruiken 60-plussers de fiets. Dit brengt ook gevaren met zich mee. Uit landelijke cijfers blijkt dat ruim de helft van de verkeersdoden van 60 jaar en ouder als fietser betrokken raakte bij een ongeval.
In Lelystad bieden we de ouderen het project Rij Vaardig aan en in 2017 hebben we een proef gedaan met het aanbieden van een E-bike infodag. Voor de komende jaren willen we doorgaan met deze twee projecten welke enthousiast door de ouderen worden beoordeeld.
Project Doortrappen. Doel van dit project is om met een aantal stappen de oudere “onbewuste” fietser zich te laten ontwikkelen tot een “bewuste” fietser. Aan de hand van de fictief persoon (Carla) die de doelgroep vertegenwoordigd worden acht stappen doorlopen, met als eindresultaat een Carla die bewust stappen onderneemt om haar eigen fietsveiligheid te vergroten. Tijdens elke stap komt Carla mensen en organisaties tegen die haar daarbij helpen. Het is de bedoeling dat Doortrappen wordt georganiseerd op initiatief van een bewoner in samenwerking met gemeente en provincie.

Partners: Veilig Verkeer Nederland afdeling Lelystad, Fietsersbond afdeling Almere en Osol.

Alle verkeersdeelnemers.
Een aantal acties is gericht op alle verkeersdeelnemers. Waar mogelijk wordt aangesloten bij landelijke of regionale acties.

- Wij gaan weer naar school. Lelystad heeft de afgelopen jaren met stickers van Nijntje aandacht gevraagd voor deze actie op de stadsbussen. De gemeente/provincie betalen de kosten van het drukken van de stickers.
- Landbouwverkeer en gevaren tijdens oogsttijd. Lelystad zal, indien kosteloos, aansluiten bij campagnes die, door de provincie Flevoland, georganiseerd worden ten behoeve van de gevaren tijdens oogsttijd.
- Er wordt zoveel aangesloten bij de landelijke verkeersveiligheidsacties.
- Bewoners en buurt (acties VVN) en binding en werving VVN.
- Andere acties en projecten die worden aangeboden op het gebied van verkeersveiligheid zullen onze bijzondere aandacht krijgen en waar mogelijk zullen we bij deze acties aansluiten.

Partners: Veilig Verkeer Nederland afdeling Lelystad, LTO, Provincie, Politie, Tjinco en Arriva.

“Verkeersveiligheid is en blijft van, voor en door iedereen”.

Subsidieaanvraag.

De uitvoeringskosten van dit werkplan verkeerseducatie en gedrag worden vooral gedekt uit een cofinanciering op basis van 50/50 met de provinciale subsidieregeling verkeer en vervoer.

Deelproject	2022	2023	2024	2025
Subsidie VVN en bebording verkeersexamen VVN	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Verkeersquiz	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900
Jongleren in het verkeer	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100
Verkeersactie ’s	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Team Alert	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
E-bike infodag Fietsersbond afd. Almere	€ 4.100	€ 4.100	€ 4.100	€ 4.100
Overige acties: wij gaan weer naar school Tjinco-Arriva, Doortrappen, BOB, schoolzones, landbouwverkeer, verkeersexamen	€ 5.400	€ 5.400	€ 5.400	€ 5.400
Totaal werkplan verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000
gemeentelijk deel	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000
subsidie provincie	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000

Veilig Verkeer Nederland verricht voor de subsidie de volgende activiteiten met vrijwilligers:

- verkeersexamen basisscholen
- fietskeuring / fietsverlichting (2 x per jaar, voor het verkeersexamen en rond de herfstvakantie)
- verkeersouders basisscholen
- Rij Vaardig training en verkeersvoorlichting senioren 65+
- Bewoners en buurt
- Binding en werving leden.

Achtergrondinformatie:

Geraadpleegde bronnen:
-De Staat van de Verkeersveiligheid 2020 Doelstellingen 2020 worden niet gehaald R-2020-27.
-Veilig van deur tot deur, Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030: Een gezamenlijke visie op aanpak verkeersveiligheidsbeleid.
-Kennis platvorm CROW, Toolkit Verkeerseducatie.